

Міка М., Ковалишин О. Стан просторової структури сільських районів у Центральній і Південно-Східній Польщі

Просторова структура сільської місцевості в Польщі є дуже різноманітна. Села Південно-Східної і Центральної Польщі характеризуються великою кількістю розділених земельних ділянок. Вирішальний вплив на стан сучасної сільської місцевості (з погляду конфігурації меж ділянок) мають історичні чинники. Просторову структуру земельних володінь можна покращити завдяки консолідації земель та обміну земельними ділянками.

Ключові слова: кадастр, консолідація земель, просторова структура сільської місцевості.

Mika M., Kovalyshyn O. State of the spatial structure of rural areas in Central and South-Eastern Poland

Spatial structure of rural areas is very diverse. Villages of south-eastern and central Poland are characterized by a large number of fragmented lands. Historical factors have decisive impact on the image of contemporary rural localities (in terms of configuration limits in rural areas). Spatial structure of lands can be improved through the exchange of land and consolidation.

Міка М., Ковалишин А. Состояние пространственной структуры сельских районов в Центральной и Юго-Восточной Польше

Пространственная структура сельской местности в Польше очень разнообразна. Села Центральной и Юго-Восточной Польши характеризуются большим количеством раздробленных земельных участков. Особенное влияние на современное состояние сельской местности (исходя из конфигурации границ участков) имеют исторические факторы. Пространственную структуру землевладений можно улучшить путем консолидации земель и обмена земельными наделами.

Ключевые слова: кадастр, консолидация земель, пространственная структура сельской местности.

УДК 332.334:330.34(477)

**ШЛЯХИ ВИХОДУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ
НА НОВИЙ РІВЕНЬ РОЗВИТКУ**

*А. Бурчєня, асистєнт, Г. Сивульєка, асистєнт
Львївський національний аграрний унїверситєт*

Постановка проблеми. В умовах зростання кількості населення світу та зменшення площ, придатних для вирощування сільськогосподарських культур, вкрай важливо максимально повно та ефективно використовувати потенціал землі, як однієї з конкурентних переваг вітчизняного сільського господарства. За оцінками експертів, українські землі здатні забезпечити продуктами харчування 150 млн осіб [7], тому підвищення ефективності використання земельних ресурсів сприятиме

збільшенню обсягів виробництва високоякісної, екологічно чистої продукції і забезпеченню продовольчої безпеки України, а також розширенню експорту сільськогосподарської продукції та наповненню бюджету країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням покращання та розвитку сільськогосподарських земель присвячено значну кількість праць учених. Вагомий внесок у наукову теорію зробили: Г. О. Гуцуляк, Л. Д. Греков, А. В. Кузьмін, Г. Є. Мазнев, А. Г. Мартин, М. Г. Ступень, Л. Я. Новаковський, А. М. Третяк А. Д. Юрченко та інші вчені. Надалі ведеться пошук шляхів щодо покращання стану сільськогосподарських угідь для досягнення економічного розвитку.

Постановка завдання. Завдання дослідження – з'ясувати сучасний стан земельного фонду України та запропонувати заходи, реалізація яких сприятиме підвищенню ефективності сільськогосподарського землекористування, охороні та раціональному використанню земель.

Виклад основного матеріалу. Відомо, що розораність земель в Україні значно більша, ніж у європейських країнах і США, а це свідчить про високий рівень навантаження на сільськогосподарський ґрунтовий покрив, що у свою чергу веде до деградації земельного фонду країни [6]. Вітрова та водна ерозії, втрата гумусу, кислотність, засоленість та заболочення ґрунтів набувають загрозливих масштабів [3]. Зараз вкрай важливо зробити правильні кроки, щоб зупинити ці негативні процеси та вийти на високий рівень розвитку сільського господарства, бо, незважаючи на всі негативні чинники, наші землі мають високий рівень природного ресурсного потенціалу. Все ж економічна ефективність використання сільськогосподарських угідь в Україні показує позитивну динаміку. Поступово зростають виробництво валової продукції, урожайність сільськогосподарських культур.

Так, дані ІХ туру агрохімічної паспортизації земель, який проводився у 2006 – 2010 рр. державним науково-технологічним центром, свідчать, що 56 % вітчизняних сільгоспугідь характеризується вмістом гумусу, вищим за середній [1].

Але, порівнюючи статистику європейських країн з нашою, мусимо констатувати таке: там, де якість ґрунтів не краща за українські, урожайність основних сільськогосподарських культур у 2 – 4 рази вища, ніж у нас, і стабільна за роками, що свідчить про належну культуру землеробства, дотримання його технологічних і екологічних вимог. Так, українські аграрії 79 % прибутків одержують за рахунок природної родючості землі й лише 21 % – як результат впровадження технологій, а за кордоном цей показник становить приблизно 50 на 50 % [5, с. 53].

Причиною низької ефективності використання сільськогосподарських угідь в Україні є такі чинники:

1. Бюрократичні чиновники, які нездатні працювати по-новому, запроваджувати новітні технології у використанні та охороні земель;
2. Велике недофінансування сільськогосподарських підприємств, що унеможливило впровадження нових технологічних операцій вирощування сільгоспкультур, оновлення матеріально-технічної бази;
3. Порушення оптимальної структури посівних площ сільськогосподарських культур, що призводить до виснаження ґрунтового покриву;

4. Недостатній рівень внесення органічних і мінеральних добрив, що спричинює дефіцит поживних речовин у ґрунтах;

5. Низький рівень державної підтримки заходів щодо підвищення ефективності використання земельних ресурсів, охорони сільськогосподарських земель, їхнього раціонального використання, консервації деградованих і малопродуктивних земель;

6. Відсутність проектів землеустрою у сільськогосподарських підприємствах. Загальна низька культура землеробства та відсутність зацікавленості сільгоспвиробників у впровадженні нових технологій обробітку ґрунту;

7. Низький рівень використання сільськогосподарськими землекористувачами технології точного землеробства із застосуванням ГІС-технологій – системи менеджменту, яка за допомогою інформаційних технологій дає змогу приймати раціональні рішення з управління агроекологічним потенціалом землі під час організації виробництва у рослинництві [4].

Наведені чинники повною мірою показують, чому ми не в змозі використовувати перевагу природного потенціалу землі у вирощуванні сільськогосподарської продукції, постійно недоодержуємо ефект від землекористування, а також поступово втрачаємо якість ґрунтового покриву [3].

Тому зараз вкрай необхідно впроваджувати заходи, які повинні увійти у проекти землеустрою, розробка яких вкрай необхідна для кожного сільськогосподарського підприємства і які мають містити такі пропозиції:

1. Розширити напрями державного фінансування щодо поліпшення земель, будівництва протиерозійних гідротехнічних споруд, здійснення робіт з рекультивациі земель, удосконалення сільськогосподарського землекористування;

2. Створити стабільний ринковий механізм регулювання земельних відносин, який забезпечить удосконалення економічних і правових відносин власності на землю, розвиток землеустрою та економічне регулювання землекористування, введення в економічний оборот земельних ділянок і прав на них;

3. Запровадити механізм державної підтримки землевласників та землекористувачів, які забезпечують дбайливе ставлення до земельних ресурсів, за допомогою створення спеціального фонду у складі державного бюджету;

4. Удосконалити порядок консервації деградованих і малопродуктивних земель, господарське використання яких є екологічно небезпечним та економічно неефективним, а також техногенно забруднених земельних ділянок;

5. Запланувати виділення коштів на здійснення заходів з охорони земель відповідно до регіональних програм використання та охорони земель, інших програм у сфері земельних відносин;

6. У проектах землеустрою необхідно запроваджувати нові технології, наприклад такі, як безпліцевий обробіток з поєднанням прийомів обробітку ґрунту із сівбою в єдиному технологічному циклі та агрегаті, здебільшого в поєднанні з локальним внесенням добрив (No-till система), що виключає оранку ґрунту, забезпечує збереження вологи та структури ґрунтового покриву, що не набуло поки що широкого розповсюдження в Україні. Така технологія забезпечує підвищення продуктивності праці у землеробстві в чотири рази, економію пально-мастильних

матеріалів, металу, амортизаційних витрат машинно-тракторного парку, запасних частин за нинішніх світових цін і зниження сумарних витрат на 1 га на 50-90 дол. США порівняно з традиційною технологією.

Висновки. Зрозуміло, що покращання стану сільськогосподарських земель та вихід їх на вищий рівень розвитку є вкрай важливими. Від виконання цього складного завдання буде залежати, чи зможе країна й надалі утримувати статус аграрної держави.

Бібліографічний список

1. Заяць В. М. Розвиток ринку сільськогосподарських земель : монографія / В. М. Заяць. – К. : ННЦ ІАЕ, 2011. – 166 с.
2. Мазнев Г. Є. Геоінформаційні технології в аграрному виробництві / Г. Є. Мазнев // Економіка АПК. – 2011. – № 4. – С. 133 – 136.
3. Осипчук С. О. Сучасний стан сільськогосподарських угідь України та заходи його поліпшення [Електронний ресурс] / С. О. Осипчук, Й. М. Дорош. – Режим доступу : 77.121.11.22/ecolib/6/33.doc.
4. Россоха В. В. Економічний потенціал землі та проблеми його визначення в ринкових умовах господарювання / В. В. Россоха // Трансформація земельних відносин до ринкових умов : зб. матеріалів Одинадцятих річних зборів Всеукр. конгр. вчених економістів-аграрників, Київ, 26-27 лютого 2009 р. / редкол.: П. Т. Саблук [та ін.]. – К. : ННЦ ІАЕ, 2009. – С. 135 – 138.
5. Сільське господарство України за 2011 рік : стат. зб. [Електронний ресурс]. – К. : Державна служба статистики України, 2012. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Сучасна земельна політика України / Юрченко А. Д., Греков Л. Д., Мірошніченко А. М., Кузьмін А. В. – К. : Інтертехнологія, 2009. – 260 с.
7. Третяк А. М. Земельні ресурси України та їх використання / А. М. Третяк, Д. І. Бабміндра. – К. : ЦЗРУ, 2003. – 143 с.

Бурченя А., Сивулька Г. Шляхи виходу сільськогосподарських земель на новий рівень розвитку

Виявлено проблеми землеустрою, що ведуть до зниження урожайності сільськогосподарських культур та погіршення стану охорони земель. Запропоновано способи часткового їх вирішення.

Ключові слова: землеустрій, проект землеустрою, новітні технології, ефективне використання, охорона земель.

Burchenya A., Syvul'ka H. Ways of agricultural lands implementation at a new level of development

The problems of land management, leading to lowering of yielding capacity of agricultural crops and land protection are discovered. Ways of their partial solution are proposed.

Key words: land management, land management project, modern technologies, efficient use, land protection.

Бурчєня А., Сывулька А. Пути выхода сельскохозяйственных земель на новый уровень развития

Вывявлены проблемы землеустройства, которые ведут к снижению урожайности сельскохозяйственных культур и ухудшению состояния охраны земель. Предложены способы частичного их решения.

Ключевые слова: землеустройство, проект землеустройства, новейшие технологии, эффективное использование, охрана земель.

УДК 631.1:332.334.72

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАНЬ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗАСАДАХ ЗЕМЛЕУСТРОЮ

О. Баран, асистент

Львівський національний аграрний університет

Постановка проблеми. Удосконалення використання земельних ресурсів в аграрних підприємствах здійснюється через різні механізми – організаційно-економічні та екологічні заходи. Розміри та фінансово-економічна стійкість суб'єктів господарювання, їх ринкові позиції та стратегія розвитку, умови довкілля, зміст та напрями аграрної політики держави мають важливе значення для визначення сукупності заходів та порядку їх залучення. Проте реалізація механізмів і засобів управління землекористуванням, їх ефективність залежать від правильно визначених пріоритетів управлінських рішень, виявлених проблем, які потребують вирішення [8, с. 6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні проблема ефективності землекористування є актуальною. У багатьох суб'єктах господарювання використовують мінімальні технологічні можливості через обмеженість як власних, так і залучених ресурсів. Проблема раціоналізації використання земельних ресурсів за допомогою землеустрою в сучасних еколого-економічних умовах присвячені праці В. В. Горлачука [1], Д. С. Добряка [2], Л. В. Корнілова, А. Г. Мартина, А. М. Третьяка та інших відомих економістів-аграрників [3–9]. Проте існуючі підходи до оптимізації сільськогосподарського землекористування в сучасних умовах усе ще залишаються недостатньо дослідженими і потребують поглиблених наукових обґрунтувань.

Проте питання вдосконалення організації використання землекористування з урахуванням особливостей вітчизняного землеустрою, інституційних засад орендних відносин потребують подальших розробок.

Постановка завдання. Мета статті полягає у визначенні проблем організації використання землекористувань аграрних підприємств та обґрунтуванні шляхів удосконалення їх організації й відтворення на рівні аграрних підприємств землеустрою.

Виклад основного матеріалу. Функціонування значної кількості аграрних підприємств, у використанні яких перебуває майже 50 % усіх сільськогосподарських